

82. møde.

Fredag den 30. april kl. 13.

Anden næstformand (Thestrup): I skrivelse af gårds dato meddeler statsministeren, at Hendes kongelige Højhed Prinsesse Benedikte som designeret eventuel rigsforstander i henhold til lov nr. 25 af 11. februar 1871 i et i går afholdt statsråd har afgivet en højtidelig forsikring i overensstemmelse med bestemmelsen i grundlovens § 8 om ubrødeligt at ville holde grundloven. Af forsikringsakten er udstedt 2 ligelydende originaler, af hvilke den ene skal overgives folketinget for at opbevares i sammes arkiv, medens den anden skal nedlægges i rigsarkivet. Den ene af de nævnte forsikringsakter oversendes hertil med statsministerens skrivelse og er nu nedlagt i folketingets arkiv.

I skrivelser af gårds dato meddeler handelsministeren, at han ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til næringslov, samt skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om garantier til finansieringsinstitutter inden for detailhandelen,

forslag til lov om ændringer i beværterloven,

forslag til lov om statsautoriserede revisorer, forslag til lov om statsautoriserede vejere og målere,

forslag til lov om skibsmæglere og vare-mæglere,

forslag til lov om ejendomsmæglere,

forslag til lov om dispatchører og

forslag til lov om translatorer og tolke.

I skrivelse af gårds dato meddeler finansministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1964 til 31. marts 1965.

Det er meddelt mig, at udvalget angående forslag til lov om udvidelse af kontorbygning for Verdenssundhedsorganisationen ønsker at afgive mundtlig indstilling ved nævnte lovforslags tredje behandling.

Udvalget angående forslag til lov om slagting, forhandling, udførsel og indførsel af kaniner har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Indfødsretsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om indfødsrets meddelelse. Eksemplarer er omdelt.

Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede handelsminister, for at han kan fremsætte det for hans vedkommende til mundtlig fremsættelse anmeldte lovforslag.

Handelsministeren (Lars P. Jensen): Hermed har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til næringslov*.

Lovforslaget er overensstemmende med det udkast til en ny næringslov, som er indeholdt i den betænkning, der blev afgivet af næringslovskommissionen i juli 1964. Betænkningen er tidligere omdelt her i tinget.

Indledningsvis vil jeg gerne give udtryk for tilfredshed med, at der er opnået enighed i næringslovskommissionen og således givet tilslutning fra alle sider til et lovudkast, som jeg for min del har ment at kunne fremsætte her i tinget. Uden at foregribe det høje tings behandling af lovforslaget mener jeg at kunne give udtryk for tillid til, at forslaget også her vil kunne samle bred tilslutning.

Næringslovskommissionen, der blev nedsat i februar 1954, har stået over for en række vanskelige problemer, og på en række punkter, ikke mindst med hensyn til det centrale spørgsmål om enbutikssystemet, har kommissionen måttet tage opgaven op under vanskelige auspicer og under forhold, hvor forskellige interessegrupper markerede stærkt divergerende opfattelser.

Kommissionens lovudkast er enstemmigt, hvilket må ses ikke blot i forbindelse med, at kommissionen som helhed har gjort en god konstruktiv indsats, men også i forbindelse med, at tiden har arbejdet for kommissionen. Erhvervsudviklingen har i efterkrigsårene og måske ikke mindst i det sidste tiår haft et forløb, som stærkt har accen-

[Handelsministeren.]

tuert det behov for en revision og ajourføring af vor næringslovgivning, som gjorde sig gældende, allerede før kommissionen blev nedsat. Ydermere har udviklingen — måske ikke mindst inden for detaildistributionen — haft en sådan karakter, at manglerne ved den gældende næringslov stadig trådte stærkere frem.

Lovforslaget, der således er kommissionens udkast, er på vigtige punkter, herunder også med hensyn til enbutikssystemets afskaffelse, resultatet af et kompromis, men jeg har ikke næret nogen betænkelighed ved at acceptere kommissionens forslag også på disse punkter.

Videre finder jeg det rigtigt at henlede opmærksomheden på, at kommissionen ikke har haft mulighed for at arbejde kontinuerligt. Usikkerheden omkring den europæiske markedsudvikling — en usikkerhed, der desværre i ikke ringe grad stadig råder — gjorde, at kommissionen periodevis måtte stille arbejdet i bero, da markedsudviklingen indebar mulighed for en fuldstændig ændring af grundlaget for kommissionens virksomhed. Kommissionen fandt imidlertid efter aftale med regeringen at burde genoptage sin virksomhed, da både fællesmarkedet og Danmarks indtræden i EFTA var en realitet.

Kommissionens opgave har været — jeg beder om tilladelse til at citere kommissoriet —:

„at overveje og udarbejde forslag til en revision af næringsloven af 28. april 1931 og den sig dertil sluttende lovgivning med henblik på en tilpasning af loven til nutidens krav — derunder en ønskelig udvikling af sund konkurrence og øget produktivitet.“

Efter lovforslaget skal næringsloven stort set have samme område som den gældende, d. v. s. at den foruden handel, håndværk og industri kommer til at omfatte næringsvirksomhed som speditør, vognmand, auktionsholder, vekselerer og ejendomshandler.

Derimod foreslås, at de særlige bestemmelser om virksomhed som henholdsvis statsautoriseret revisor, statsautoriseret vejer og måler, skibsmægler, varemægler, ejendomsmægler, dispachør og translator og tolk gives i særlige love. Disse lovforslag vil blive fremsat skriftligt.

Først vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger om de væsentligste af de ændringer, som lovforslaget medfører i de nuværende næringsretlige bestemmelser for handel, håndværk og industri. Disse ændringer tilsigter først og fremmest at give friere rammer for de erhvervsdrivendes initiativ. Lovforslaget får herigennem i højere grad end den nugældende næringslov et konkurrence- og produktivitetsfremmende sigte. Medens den gældende næringslov således på en række punkter først og fremmest har haft til formål at konservere den bestående erhvervsstruktur og således har været stationær i sit grundsyn, vil der med det her fremsatte lovforslag være tilvejebragt en mere fleksibel ramme for den enkeltes erhvervsudøvelse og herigennem for en mere dynamisk erhvervsudvikling som helhed. Endvidere har forslaget for øje, at den forenkling i næringslovgivningen, som er indeholdt heri, må medføre betydelige administrative fordele.

Det centrale punkt såvel under kommissionens arbejde som her i lovforslaget er bestemmelserne om enbutikssystemets afvikling.

Efter mange og lange overvejelser, hvor synspunkterne en lang tid stod skarpt imod hinanden, nåede kommissionen som bekendt i enighed frem til en bestemmelse, der nu indeholdes i dette lovforslag, om fra den 1. januar 1970 at ophæve forbuddet imod, at handlende har mere end én butik i hver kommune, og i forbindelse hermed også indskrænkningerne i håndværkeres og industridrivendes afsætningsret.

Efter denne dato — den 1. januar 1970 — vil der således blive fri adgang for alle næringsdrivende til at afsætte alle varer fra et ubegrænset antal butikker. Optøningen af dette enbutikssystem og af begrænsningerne i afsætningsretten vil dog blive indledt allerede ved lovens ikrafttræden, idet lovforslaget indebærer, at håndværkere og industridrivende da får fri afsætningsret, såfremt de kun har ét udsalgssted i kommunen. I øvrigt foreslås, at de hidtidige begrænsninger i afsætningsretten respekteres i årene indtil 1970. Ligeledes foreslås det straks at ophæve forbuddet imod, at en ægtefælle løser næringsbrev, når den anden har et sådant. Jeg skal også i denne forbindelse pege på, at det foreslås straks ved

[Handelsministeren.]

lovens ikrafttræden at indføre den såkaldte sommerhusregel, hvorefter politimesteren i kommuner, som i udpræget grad benyttes til sommer- og weekendophold, vil kunne tillade de næringsdrivende at have én filial i tidsrummet fra den 1. marts til den 1. november.

Ved bestemmelsen om, at de hidtidige begrænsninger i håndværkeres og industri-drivendes afsætningsret straks skal bortfalde for alle de virksomheder, der kun har ét udsalgssted i en kommune, vil der opnås en betydelig lettelse i forbindelse med administrationen af denne lovgivning.

Om de betragtninger, der ligger bag dette forslag fra kommissionen, og hvorom man har kunnet samle sig fra alle sider inden for kommissionen, mener jeg i det hele at kunne henvise til betænkningens kapitel III. Jeg kan for mit eget vedkommende helt tilslutte mig de her anførte synspunkter og således dele den opfattelse, at det ved afviklingen af enbutikssystemet vil være naturligt at give de erhvervsdrivende en rimelig tid til at indrette deres forretningsmæssige dispositioner på den tilstand, der vil indtræde. Jeg må tilføje, at også jeg tillægger konsulenttjenesten inden for detailhandelen en væsentlig betydning, og jeg vil meget gerne medvirke til, at der på de årlige finanslove stilles de midler til rådighed for denne konsulenttjeneste, som vil være nødvendige for at imødekomme det behov, detailhandelen har herfor. De synspunkter, der har været fremme i kommissionen om detailhandelens finansieringsproblemer, skal jeg vende tilbage til under et senere punkt på dagsordenen.

Efter min gennemgang af dette centrale punkt i lovforslaget vil jeg gerne knytte bemærkninger til en række af lovforslagets øvrige punkter, navnlig sådanne, hvor der er tale om en nydannelse i forhold til den gældende næringslov.

Den nuværende næringsretlige adskillelse mellem industrinæring og håndværksnæring og inden for håndværksnæringen i forskellige fag foreslås ophævet. Efter lovforslaget skal der således kun udstedes ét næringsbrev fælles for handel, håndværk og industri. På grundlag af et sådant næringsbrev vil den næringsdrivende få sin frie afsætningsret, dog naturligvis begrænset af sund-

hedsmæssige forskrifter, og hermed bortfalder det nuværende gamle forbud mod forening af næringsbrev på handel og på håndværk inden for samme kommune. Efter lovforslaget vil næringsområdet i almindelighed blive udvidet. Medens næringsområdet i øjeblikket er begrænset til kommunen, vil det efter forslaget blive politikredsen, svarende til vedkommende næringsmyndigheds embedsomsråde.

Som hidtil vil andelsforeninger, hvis virksomhed falder inden for den sædvanlige definition af næringsvirksomhed — en erhvervsmæssig virksomhed, der er af en vis varighed, og som udføres for andre — være omfattet af næringsloven; men herudover foreslås det, at loven kommer til at gælde for andelsforeninger i det omfang, deres virksomhed udadtil fremtræder som næringsvirksomhed. Herved ophæves den særstilling, andelsforeninger nu har med hensyn til fritagelse for at løse næringsbrev. Forslaget må på dette punkt ses i sammenhæng med ophævelsen af enbutikssystemet og ophævelsen af forbuddet imod forening af næringsbrev på handel og på håndværk, idet brugsforeningerne herefter ikke har behov for deres hidtidige næringsretlige særstilling.

For så vidt angår det offentliges næringsvirksomhed, foreslås den nuværende retstilstand bevaret. Om og eventuelt i hvilket omfang kommuner kan drive næring, må derfor fortsat afgøres ikke på grundlag af næringsloven, men i henhold til de kommunalretlige grundsatninger. Såfremt en kommune driver næringsvirksomhed, vil der imidlertid ligesom nu ikke skulle næringsbrev hertil.

Også for så vidt angår koncessionerede virksomheder, foreslås den nuværende retstilstand bevaret, således at disse også fremtidig skal løse næringsbrev.

Som betingelse for at få næringsbrev på handel, håndværk og industri foreslås, at den pågældende som hidtil skal have dansk indfødsret, have bopæl her i landet og være myndig.

Med hensyn til kravet om indfødsret foreslås på linje med tilsvarende bestemmelse i den gældende lov, at personer, der ikke har dansk indfødsret, men ellers opfylder betingelserne for at få næringsbrev, skal have ret hertil, såfremt dette er hjemlet i inter-

[Handelsministeren.]

national aftale eller fastsat af handelsministeren. Herefter vil kravet om dansk indfødsret ikke være stridende imod EFTA-konventionen og i givet fald heller ikke imod EEC-traktaten eller lignende traktater, idet sådanne selvstændigt vil hjemle statsborgere fra de af vedkommende traktat omfattede lande ret til her i landet at få næringsbrev på lige fod med danske statsborgere.

For så vidt angår myndighedskravet, foreslås dette ændret således, at en unyndig ikke mere skal have tilladelse fra handelsministeriet til at drive næringsvirksomhed, såfremt værge og pupilauctoriteter har fundet det forsvarligt at tillade, at han på egen hånd gør dette.

Efter lovforslaget bortfalder, for så vidt angår næringsbrev på handel, håndværk og industri, det hidtidige krav om, at vedkommende ikke må være under konkurs.

Lovforslaget adskiller sig tillige fra den gældende lov ved ikke at have bestemmelser om tjenestemænds erhvervelse af næringsbrev. Motiveringen herfor er, at sådanne bestemmelser ikke har noget selvstændigt næringsretligt indhold, og at spørgsmålet om tjenestemænds næringsudøvelse må afgøres ved lovgivningen om tjenestemænd.

Dernæst skal jeg pege på, at det foreslås, at aktieselskaber fremtidig skal have ret til at få næringsbrev, når de er registreret her i landet, idet man finder det upåkrævet, at der, for at aktieselskaber kan få næringsbrev, stilles særlige betingelser ud over dem, der i aktieselskabsloven stilles for, at aktieselskaber kan blive optaget i aktieselskabsregisteret.

Videre foreslås, at de hidtil gældende bestemmelser for adgangen for udenlandske selskabers filialer til at få næringsbrev opretholdes, men det hidtidige forbud både i næringsloven og i aktieselskabsloven imod, at udenlandske aktieselskabers filialer driver detailhandel, foreslås ophævet, idet det må anses for at være sagligt ubegrundet, ligesom dets anvendelse over for filialer af selskaber, hjemmehørende i EFTA-landene, vil kunne stride mod EFTA-konventionens bestemmelser.

De hidtidige bestemmelser om, at varer kun må afsættes fra fast forretningssted,

foreslås opretholdt. Derimod ændrer forslaget definitionen af begrebet fast forretningssted, idet sådant angives at være såkaldt varige udsalgssteder, fabriks- og værkstedslokaler samt automater. Herved tilsigtes, at afsætning i almindelighed ikke fremover skal kunne foregå fra hotelværelser. Formuleringen muliggør endvidere, at handlende, håndværkere og industridrivende får ret til næringsretligt frit at sælge varer fra automater, altså også fra flere automater, og dette uanset — som det nu kræves — om automaten anbringes i umiddelbar forbindelse med en butik, og om de pågældende handlende ikke i øvrigt har noget fast forretningssted. I den overgangsperiode, hvor forbuddet imod at have flere faste udsalgssteder i samme kommune opretholdes, vil en handlende dog kun kunne have automater, som det hedder, i tilknytning til butikken.

De særlige bestemmelser om adgang til at drive handel, håndværk og industri uden at løse næringsbrev — frihandel m. v. — foreslås ophævet, og herved overflødiggøres de hidtidige bestemmelser om særlige næringsvedtægter.

Også de gamle restriktive regler, vi har om handelsrejsendes adgang til ved personlig henvendelse at optage bestillinger for udenlandsk regning, ændres ved lovforslaget. Det foreslås, at sådan virksomhed også skal kunne drives af selskaber, at virksomheden skal kunne udøves overalt i landet, at adgangsbeviset afskaffes, og at der heller ikke gives særlige bestemmelser om sådanne repræsentanters fuldmagt. I det hele indebærer forslaget, at der ikke fremtidig gives særlige regler for optagelse af bestilling for udenlandsk regning, men at der for sådan virksomhed kommer til at gælde samme bestemmelser som for optagelse af bestilling for dansk regning.

I denne forbindelse må jeg pege på, at der efter forslaget fortsat vil være adgang til at rette uanmodet personlig henvendelse for optagelse af bestilling til erhvervsdrivende, i hvis virksomhed der er anvendelse for de pågældende varer. Videre foreslås det, at varerne i disse tilfælde også kan omføres.

Spørgsmålet om den såkaldte handel ved dørene har også givet anledning til mange overvejelser i næringslovskommissio-

[Handelsministeren.]

nen. Denne handel sker under 2 hovedformer: enten i form af bestillingsoptagelse, f. eks. på bøger, støvsugere og symaskiner, eller ved omførsel af selve varerne, f. eks. danske næringsmidler og husflidsvarer. Ved bestillingsoptagelse forstås i almindelighed modtagelse af ordre på en vare, uden at varen samtidig leveres. Efter forslaget er sådanne personlige henvendelser til kunden som hidtil som hovedregel forbudt. Privatlivets fred må i almindelighed beskyttes. Det foreslås dog, at det fortsat bør være tilladt at rette personlig henvendelse om bestillinger, når der foreligger en forudgående anmodning fra kunden.

Ligeledes foreslås, at man som hidtil frit skal kunne rette sådanne personlige henvendelser til private, når det drejer sig om varer, der kan omføres til salg. Dette gælder naturalprodukter m. v. og dagblade, ugeblade og tidsskrifter. De særlige forhold, der gør sig gældende for salg af bøger, har ført til, at det også foreslås, at det fortsat er tilladt at rette uanmodet personlig henvendelse om optagelse af bestillinger på bøger.

Derimod foreslås, at den bestående adgang til efter særlig tilladelse at rette sådan uanmodet personlig henvendelse om bestilling på støvsugere og symaskiner afskaffes. Af hensyn til de firmaer, der har tilrettelagt deres salg på denne måde, og af hensyn til repræsentanterne mener man dog, at de allerede givne tilladelser til denne bestillingsoptagelse bør bevare deres gyldighed i overgangsperioden indtil 1. januar 1970.

Som ny bestemmelse foreslås, at det tillades at rette uanmodet personlig henvendelse med tilbud om håndværksarbejde, der udføres på stedet, men dog kun såfremt vedkommende arbejde kun kan udføres på stedet. Det må i denne forbindelse erindres, at tilbud om arbejdsydelser, der ikke har karakter af håndværksarbejde, f. eks. rulning, slibning, tæppebankning og vinduspolering, falder uden for disse næringsretlige bestemmelser og derfor frit vil kunne fremsættes, medmindre forskrifter i politi- og sundhedsvedtægter er til hinder herfor.

Medbringer sælgeren eller dennes repræsentant ved sin personlige henvendelse om salg de varer, han søger at afsætte, eller afsættes varerne i øvrigt fra ikke-fast ud-

salgssted, f. eks. gadehandel fra vogn, foreligger der omførsel.

Omførsel er som hovedregel forbudt, når den ikke sker efter vedkommende kundes anmodning. Undtaget herfra er omførsel af naturalprodukter af dansk jordbrug — land-, skov- og havebrug — husdyravl og fiskeri, og dette uanset om disse varer af sælgeren er indkøbt til forhandling. Endvidere kan aviser, ugeblade og tidsskrifter frit sælges på gader og pladser. Herudover kan man efter den gældende lov få vandrebrev og dermed adgang til også at omføre næringsmidler, der hidrører fra dansk jordbrug, husdyrhold, fiskeri eller jagt, brød, husflidsprodukter samt blomster, sand, brænde og tørv, alt af dansk oprindelse.

Vandrebrevet foreslås i lovforslaget afskaffet, og i forbindelse hermed foreslås, at de varer, der kan omføres til salg til forbruger, begrænses til naturalprodukter af jordbrug, husdyrhold og fiskeri, sådanne naturalprodukter, der er konserveret ved frysning, røgning eller saltning, samt brød, mælk, fløde, konsum-is, ost, smør og margarine. Det er således ikke som hidtil kun danske naturalprodukter, der frit kan omføres. Dels finder man, det ikke er tilstrækkelig sagligt motiveret, at udenlandske naturalprodukter ikke kan omføres, dels vil en sådan begrænsning til danske varer muligt kunne anfægtes efter bestemmelserne i EFTA-konventionen. Efter forslaget bortfalder også adgangen til at omføre husflidsprodukter.

Forslaget begrænser i øvrigt naturalprodukter til kun at være rene naturprodukter, der ikke har gennemgået forarbejdning såsom formaling eller anden findeling, brænding, ristning, tørring, polering eller anden form for mekanisk behandling. Derimod vil slagtning, udskæring, filetering eller rensning ikke berøve produktet karakteren af et naturalprodukt.

Forslaget indebærer i denne henseende desuden, at det udtrykkeligt forbydes at omføre andre varer til salg til forbruger end dem, der angives lovligt at kunne omføres uden næringsbrev. Det vil sige, at omførsel til detailsalg ikke som hidtil skal være tilladt, blot der — som det ofte forekommer på landet — foreligger anmodning eller ønske herom fra kunden, f. eks. om, at den handlende med sit varesortiment i sin va-

[Handelsministeren.]

rebil aflægger besøg hos ham på forud fastsatte tider for at sælge fra varebilen.

Til denne gennemgang af hovedindholdet af de for handel, håndværk og industri væsentligste punkter i lovforslaget skal jeg føje, at de nuværende bestemmelser om torvehandel og om handel på udstillinger m. v. i hovedsagen foreslås opretholdt.

Som det fremgår af næringslovskommissionens betænkning, har også spørgsmålet om det berettigede i at opretholde de gældende bestemmelser for Grosserer-Societetet på ny været taget op til behandling. Særlig har spørgsmålet om det tvungne medlemskab for københavnske grosserer givet anledning til meningsudvekslinger, idet nogle af kommissionens medlemmer principalt har ønsket en ophævelse af den særtstilling, som societetet i denne henseende har.

Grosserer-Societetet er imidlertid selv med megen vægt gået ind for, at man bevarer de nugældende bestemmelser, og da der i kommissionen har været enighed om trods betænkelighederne at foreslå, at de nuværende næringsretlige bestemmelser i nogenlunde samme skikkelse opretholdes i en ny næringslov, har jeg ment at kunne fremsætte lovforslaget i overensstemmelse hermed.

Fra håndværkets side har man ønsket mesterbetegnelsen forbeholdt de selvstændige håndværkere, der ud over den egentlige svendeprøve dokumenterer særlig faglig indsigt og videregående færdigheder ved at bestå en såkaldt obligatorisk mesterprøve. Motiveringen herfor er, at der til udøvelse af virksomhed som mester foruden håndværksmæssig kunnen bør kræves kendskab til erhvervsret, kalkulation, bogføring m.v. Fra håndværkets side er det i denne forbindelse anført, at mesterbetegnelsen ikke blot skal være en naturlig anerkendelse af indsats for dygtiggørelse, men også en nyttig vejledning for forbrugerne.

Næringslovskommissionen har imidlertid fundet det overvejende betænkeligt at støtte dette forslag, og kommissionens betænkning indeholder da heller ikke nogen indstilling i denne retning. Dels kan en sådan ordning indebære risiko for en forskelsbehandling inden for håndværket i henseende til erhvervsudøvelse, som ikke kan anses for rimeligt begrundet i næringsretlig hen-

seende, dels synes det under hensyn til karakteren af den påtænkte mesterprøve, sammenholdt med den omfattende svendeprøve, ikke tilstrækkeligt begrundet at udelukke de personer, der har taget svendeprøve, fra retten til mesterbetegnelse og samtidig give denne ret alene til dem, der har taget mesterprøve.

Det lovforslag, jeg nu fremsætter, bevarer derfor de nuværende bestemmelser om mesterbetegnelse alene med den ændring, at kun personer, der har bestået svendeprøve eller har tilsvarende uddannelse, vil kunne få faget påtegnet deres næringsbrev. Herved vil håndværk kunne udøves enten i henhold til næringsbrev som „handlende, håndværker og industridrivende“ eller i henhold til sådant næringsbrev med påtegning, der indeholder angivelsen af fag og betegnelsen „mester“. Når den pågældende næringsretlige tilstand således foreslås videreført på dette område, vil jeg gerne tilføje, at denne tilstand hidtil i det store og hele har virket tilfredsstillende.

Herefter vil jeg gerne knytte nogle kommentarer til lovforslagets bestemmelser om næringsvirksomhed som speditør, vognmand, auktionsholder, vekselerer eller ejendomshandler.

På et enkelt punkt, som jeg straks skal redegøre for, har jeg ment at måtte tage en anden stilling end kommissionen.

To spørgsmål har været fælles for disse næringer, dels om kravet om borådighed, der jo foreslås ophævet inden for handel, håndværk og industri, fortsat bør stilles for disse særlige næringers vedkommende, dels om der bør stilles særlige vandelskrav til disse næringsbrevindehavere.

Medens det foreliggende forslag i almindelighed afskaffer kravet om borådighed for at få næringsbrev, bestemmes det i forslaget, at dette krav dog opretholdes for auktionsholdere, vekselere og ejendomsbehandlere, idet man finder, at der her gør sig særlige forhold gældende, herunder at disse erhvervsdrivende ofte af kunderne må betros store værdier.

Oprindeligt var vandelskravene strenge for at få og bevare næringsbrev. Ved lov af 1951 knæstattes det princip, at et strafbart forhold ikke medfører tab af borgerlige rettigheder. Kun næringsbrev som ejendomshandler og ejendomsægler har her-

[Handelsministeren.]

efter været betinget af særlige vandelskrav, idet der i denne henseende gælder samme bestemmelser som for beskikkelser i henhold til den gældende næringslov. De regler, der finder anvendelse, er straffelovens § 78, stk. 2, om udelukkelse fra at udøve virksomhed, såfremt et strafbart forhold begrundet en nærliggende fare for misbrug af stillingen eller hvervet. Medens kommissionen ikke nu har ment at kunne foreslå, at vandelskrav i al almindelighed genindføres, har man fra kommissionens side foreslået, at de nu for ejendomshandlere og ejendomsmæglere gældende bestemmelser — straffelovens § 78, stk. 2 — udvides til også at omfatte speditører, vognmænd, auktionsholdere og vekselere.

Det er i denne henseende, jeg ikke mener at kunne følge kommissionen. Baggrunden herfor er, at justitsministeriet efter at have forelagt dette lovforslag for rigsadvokaten og straffelovsrådet har lagt vægt på, at kommissionens forslag ikke følges på dette punkt. Man henviser herved bl. a. til de strafferetlige synspunkter, der lå til grund for den ordning, der blev gennemført i 1951.

Imidlertid har justitsministeriet fundet bestemmelsen mere betænkelig med hensyn til vognmænd, speditører og auktionsholdere end med hensyn til vekselere. Herefter, og da der jo fra næringslovskommissionen foreligger en indstilling i enighed — altså både mellem hovederhvervene, de politiske repræsentanter og den juridiske sagskundskab — har jeg ment, for så vidt angår vekselere, at kunne tiltræde kommissionens forslag.

I denne henseende kan jeg helt tiltræde kommissionens synspunkter, hvorefter de hensyn, der har motiveret disse reglers anvendelse på ejendomshandlere og ejendomsmæglere, gør sig gældende med samme eller måske endda med større styrke for vekselere, som i deres virksomhed kommer i besiddelse af store værdier, der ikke tilhører dem selv.

I denne forbindelse skal jeg pege på, at det har været følt som en betryggelse, at disse regler har været gældende for ejendomshandlere, og at man i flere tilfælde netop har afslået at udfærdige næringsbrev som ejendomshandler til personer, der har

været straffet for visse berigelsesforbrydelser. Særlig for vekselere vil det også være ønskeligt, at publikum trygt kan henvende sig til disse og vide, at der her stilles særlige vandelskrav.

For så vidt angår vognmandsnæring, har jeg ved lovforslagets fremsættelse ment at kunne tiltræde kommissionens indstilling om, at vognmandsnæring, der i øjeblikket er fri næring på landet, fremtidig såvel på landet som i byerne kun skal kunne drives i henhold til næringsbrev, idet der ikke ses at være tilstrækkelig motivering for at opretholde den i denne henseende fra gammel tid gældende forskel i betingelserne for udøvelsen af denne næring. Ligeledes har jeg ment på dette område at kunne tiltræde den af kommissionen indstillede ændring, hvorefter et næringsbrev som vognmand skal give ret til at drive denne næring i hele landet.

Herudover indeholder forslaget, for så vidt angår vognmænd, derimod ikke særlige ændringer i den gældende tilstand.

Efter lovforslaget gives der fortsat særlige forskrifter for auktionsholdernæringen tilsvarende de nugældende, men forslaget indebærer, at fremtidige auktionsholdere ikke må drive handel, håndværk eller industri, medens et sådant forbud i dag kun gælder i den kommune, hvor de har næringsbrev som auktionsholdere. Der kan kun som nu dispenseres, hvis der er tale om fortsættelse af en bestående auktionsholdervirksomhed, hvis fortsættelse af særlige grunde er ønskelig, men forslaget indeholder en overgangsbestemmelse, hvorefter auktionsholdere, som ved lovens ikrafttræden driver handel, håndværk eller industri, kan fortsætte deres virksomhed uforandret.

Vekselervirksomhed omfatter efter forslaget køb eller salg af værdipapirer for fremmed regning, arbitrageforretninger og veksling af penge. Denne definition er ikke ny, men efter kommissionens motiver forudsættes det, at der ikke som nu skal næringsbrev til administration af værdipapirer for familiemedlemmer, ligesom f. eks. private investeringsforeninger, der alene har til formål at anbringe medlemmernes midler i værdipapirer, ikke behøver næringsbrev som vekselere. Spørgsmålet om regulering af investeringsforetagenders virksomhed er i øvrigt til overvejelse i et af handelsministeriet i dette øjemed nedsat udvalg.

[Handelsministeren.]

I modsætning til den gældende næringslov indeholder lovforslaget ingen bestemmelser om vekselmæglere, hvis virksomhed hidtil har omfattet afslutning af handel med vekslere, aktier og obligationer. De tidligere beskikkede vekselmæglere praktiserer ikke mere, og virksomheden er nu helt overgået til vekselserne.

Som noget nyt foreslås, at betegnelsen „vekselerer“ kun må benyttes af næringsdrivende, der har næringsbrev som vekselere, og i forbindelse med denne beskyttelse af titlen foreslås, at der i modsætning til nu skal gives nærmere regler om denne virksomhed, ligesom der indføres hjemmel til at fastsætte bestemmelser om, at vekselere skal underkaste sig revision.

Som det vil fremgå af kommissionens betænkning, har det spørgsmål været rejst, om man enten skal skærpe kravene for opnåelse af næringsbrev som vekselere eller gøre denne næring fri, eventuelt i forbindelse med en fremtidig eneret for de noteringsberettigede vekselere til at betegne sig som „vekselerer“.

I forslaget har man imidlertid fundet det mest nærliggende alene at skærpe kravet til dem, der driver virksomhed som vekselere. Såfremt lovforslaget gennemføres, vil der blive udfærdiget en bekendtgørelse om vekselernes virksomhed, pligter og ansvar, hvor man først og fremmest samler og tydeliggør de bestemmelser herom, der nu findes spredt i lovgivningen og i øvrigt må udledes af domstolenes og administrationens praksis. Dette i forbindelse med forskrifter om revision m. v. og de særlige vandelskrav, der nu foreslås, tilsigter at sikre vekselernes betryggende udførelse af deres virksomhed og må gøre det naturligt, at de får eneret til betegnelsen vekselere.

I forbindelse med min gennemgang af lovforslagets bestemmelser om vekselere skal jeg oplyse, at bestemmelserne om fondsbørsvekselerere, der findes i loven af 19. marts 1930 om afholdelse af fondsbørs med ændringer i 1951 og 1958, også er til over-

vejelse i et særligt udvalg, som handelsministeriet har nedsat.

Medens handel med fast ejendom for egen regning som hidtil ligger uden for næringsretlig regulering — køb og salg af ejendomme i spekulationsøjemed kræver ikke næringsbrev — indeholder forslaget ligesom den gældende næringslov bestemmelser, hvorefter der skal næringsbrev som ejendomshandler til at drive virksomhed som mellemmand ved køb og salg af fast ejendom og erhvervsvirksomheder.

Lovforslaget indeholder som noget nyt en udtrykkelig hjemmel til at fastsætte, at visse stillinger ikke kan forenes med denne næring, og det foreslås som noget nyt, at det i selve loven bestemmes, dels at ejendomshandlere skal have fast forretningssted, dels at ejendomshandlere ikke må udfærdige de til tinglysning bestemte dokumenter om overdragelse af fast ejendom. Disse forskrifter har hidtil været givet administrativt. I øvrigt foreslås det, at det pågældende forbud mod skødeskrivning m. v. udvides til at omfatte ejendomshandlers medarbejdere, idet forbuddet ellers for let vil kunne omgås.

I øvrigt må bestemmelserne om ejendomshandlere ses i forbindelse med bestemmelserne om ejendomsmæglere, som nu vil blive foreslået i en særlig lov. Ved min fremsættelse af dette forslag til lov om ejendomsmæglere vil jeg derfor også komme nærmere ind på en række af de særlige spørgsmål, der gælder for ejendomshandlere.

Med en ny næringslov i overensstemmelse med det nu fremsatte lovforslag vil der efter min opfattelse være gennemført en tiltrængt ajourføring af hele denne vigtige lovgivning. I vor tid, hvor erhvervsudviklingen forløber så hurtigt, er det af afgørende betydning, at lovgrundlaget for næringsretten er udformet på en sådan måde, at naturlige ændringer i erhvervsstrukturen kan få lov at udfolde sig frit.

Det er jo nærliggende ved fremsættelsen af et lovforslag som det foreliggende, der på en række punkter bryder med den be-

[Handelsministeren.]

stående retstilstand, at rejse spørgsmålet om, hvilken erhvervspolitisk, erhvervsøkonomisk og samfundsmæssig betydning i øvrigt de foreslåede næringsretlige reformer vil få. Spørgsmålet lader sig næppe besvare i alt for kategoriske vendinger. Lad mig for mit eget vedkommende sige, at jeg ikke har nogen forventninger om, at de foreslåede reformer umiddelbart vil føre til større omvæltninger i erhvervsudviklingen. Den væsentligste betydning vil utvivlsomt ligge deri, at en række udviklingstendenser, som allerede gennem nogen tid har gjort sig mærkbart gældende, vil få et friere og hermed også hurtigere forløb, end hvis man opretholdt restriktionerne i den gældende næringslov. Det foreliggende lovforslag kan karakteriseres som neutralt i spørgsmålet om stordrift kontra smådrift, navnlig inden for detailhandelen. Det gældende enbutiks-system er utvivlsomt en hæmsko på mange punkter for den igangværende udvikling, men erfaringen viser, at denne alligevel ikke lader sig standse. I øvrigt tror jeg ingenlunde, at udviklingen vil få et beløb, så alt havner i kæder og andre former for stordrift. Forbrugernes krav, vaner og hele indstilling er så varieret, at der utvivlsomt vil blive plads for en lang række virksomhedsformer og butikformer, der vil kunne konkurrere effektivt side om side, når blot man forstår og har vilje til at tilpasse sig udviklingen på rette måde.

Det er opmuntrende, at man inden for den store næringslovskommission, hvor så mange forskellige interesser har været bragt sammen, har kunnet blive enig om et så omfattende reformforslag, og det er med glæde, at jeg ved fremsættelsen af dette lovforslag har kunnet gøre kommissionens synspunkter og indstillinger til mine.

Med denne redegørelse skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Anden næstformand (Thestrup): Eksemplarer af det nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Handelsministeren (Lars P. Jensen): Hermed har jeg den ære for det høje ting

at fremsætte *forslag til lov om garantier til finansieringsinstitutter inden for detailhandelen*. Lovforslaget må ses i forbindelse med det forslag til en næringslov, som jeg havde den ære at fremsætte her for lidt siden uden for dagsordenen.

I næringslovskommissionen har — som jeg nævnte det under min fremsættelse af næringslovsforslaget — repræsentanter for Butikshandelens Fællesråd, Provinshandelskammeret og Industrirådet henledt opmærksomheden på, at de eksisterende finansieringsmuligheder ved nyetablering, ombygning og modernisering af bestående detailhandelsvirksomheder ikke på rimelig måde synes at kunne tilgodese behovet, og har derfor foreslået, at der gennemføres foranstaltninger, som under passende former — som hjælp til selvhjælp — kan støtte de bestræbelser, der af detailhandelens organisationer udfoldes med henblik på at tilvejebringe finansieringsmuligheder til modernisering af detailhandelen. De nævnte organisationer har peget på, at en sådan støtte eventuelt kunne ske i form af en statslig garantiordning i tilknytning til de af detailhandelen oprettede finansieringsinstitutter.

Jeg kan tilslutte mig de af erhvervsorganisationerne anførte synspunkter og vil i denne forbindelse gerne fremhæve, at en modernisering og effektivisering af distributionsleddet ikke blot har interesse for detailhandelen, men også for dansk erhvervslev i det hele taget og for forbrugerne.

I overensstemmelse med det anførte tilsigter lovforslaget at skabe forøgede finansieringsmuligheder for løsning af påtrængende produktivitetsfremmende anlægsinvesteringer inden for detailhandelen, navnlig inden for områder, hvor konkurrenceforholdene vil blive berørt af den foreslåede ændring i næringslovens § 26 om enbutiks-systemets bortfald, og dette formål foreslås tilgodeset derved, at handelsministeren bemyndiges til inden for et beløb af 30 mill. kr. at yde garanti af statskassen for forpligtelser indgået af finansieringsinstitutter, der er eller bliver oprettet af landsomfattende sammenslutninger af detailhandlende med det formål at yde bistand ved etablering, sammenlægning, ombygning og modernisering af virksomheder inden for detailhandelen.